

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МОНУМЕНТАЛЬНИЙ ЖИВОПИС

підготовки бакалавра

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

освітньо-професійної програми

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Силабус нормативного освітнього компонента МОНУМЕНТАЛЬНИЙ ЖИВОПИС» підготовки бакалавра галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», за освітньою програмою «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Розробник: Берlach О. П., кандидат архітектури, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Панфілова О. Г.

Силабус освітнього компонента образотворчого мистецтва затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 2 від 13.09. 2022 р.

Завідувач кафедри:

Каленюк О. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	02 – культура і мистецтво 023 - образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація бакалавр	нормативна
Кількість годин /кредитів 180 год /6		Рік навчання 3
		Семестр 5
		Лекції 20
ІНДЗ немає		Лабораторні 70
		Самостійна робота 80
		Консультації 10
	Форма контролю: екзамен 5 семестр	
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові **Берlach Олександр Павлович**
Науковий ступінь **к. арх.**
Вчене звання **доцент**
Посада **доцент**
Контактна інформація: тел. **0508605951**,
ел. адреса: sasha.berlach@gmail.com
Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>)

III. Опис освітнього компонента

1. **Анотація курсу.** Предметом вивчення освітнього компонента «Монументальний живопис» є фундаментальне вивчення академічних аспектів живопису з урахуванням умов спеціалізації майбутніх професіоналів галузі.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері образотворчого мистецтва, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми. Студент здобуде практичні навички безпечного використання матеріалів, беручи до уваги їх хімічні та фізичні властивості, включаючи будь-які ризики пов'язані з їх використанням; засвоїть основні різновидів монументального живопису, принципи та техніки, зуміє на професійному рівні тлумачити аспекти термінології. Отримані знання, навички та уміння щодо володіння техніками та технологіями в монументальному живописі допоможуть у вирішенні питань монументально-декоративного оздоблення інтер'єрів та екстер'єрів будівель і споруд, тощо.

Вивчення технік і технологій виконання має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, кольорових, пластичних, просторових

співвідношень. Вся система навчання повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала в галузі.

Основою викладання дисципліни є теоретичний і практичний курс монументального живопису. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Цей курс використовуватиме поєднання лекційних, лабораторних занять, консультацій і самостійної роботи.

2. Пререквізити : композиція, рисунок, живопис, теорія академічного рисунку і пластична анатомія, кольорознавство, історія образотворчого мистецтва.

Постреквізити: теорія і практика реставрації творів мистецтва, декоративно-прикладне мистецтво, бакалаврська кваліфікаційна робота.

3. Мета дисципліни – формування фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів мистецької діяльності.

Завданням дисципліни є засвоєння системи відповідних знань у галузі:

- прищепити студентам повагу до духовної культури людства, навчити їх чемному ставленню до духовного спадку свого народу.

- сформувати у студентів стійку мотивацію до вивчення дисципліни та потребу в систематизованих знаннях в галузі монументального живопису;

- практичне опанування студентами мистецьких технік монументального живопису;

- аналізувати стилістичні та типологічні ознаки основних періодів історії розвитку монументального живопису;

- раціонально використовувати техніко-технологічні знання у проектній та виробничій практиці;

- добре володіти основами художньо-образної мови та виражальними можливостями відповідних матеріалів, різними видами художніх технік та технологій;

- застосовувати набуті знання у власних дослідженнях, творчих пошуках.

Для фахового знання у сфері монументального мистецтва студентам необхідно вивчити та усвідомити усі аспекти даного предмету, професійно володіти теоретичними та практичними знаннями, основними вміннями і навиками щодо створення художнього твору.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:
- історію виникнення та розвитку монументального живопису;
- методи створення зображення в техніках монументального мистецтва;
вміти:

- створювати монументальні твори у основних (класичних) техніках;

- працювати з інструментами, матеріалами та обладнанням, які призначені для створення монументального живопису;

- малювати з натури;

- досягати авторської неповторності в завершеній роботі;

- творчо підходити до оформлення робіт та організації експозиції.

4. Результати навчання(компетентності) :

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних

матеріалах.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва та здійснювати творчу діяльність використовуючи власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову художнього твору.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми від студентів очікуються такі програмні результати навчання:

ПР 09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПР 10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПР 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПР 12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

ПР 18. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ПР 19. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабораторні	Сам. роб.	Конс	*Форма контролю / Бали
Модуль 1. Змістовий модуль 1. Монументальний живопис як вид образотворчого мистецтва..						
Тема 1. Історія розвитку, основні критерії та особливості монументального живопису.	14	4		10		
Тема 2. Символіка у монументальному живописі. Тематичні знаки-символи у монументальних композиціях. Історичний художній образ.	37	4	8	20	5	ІРС/5

Тема 3. Композиційні, тематичні, технологічні особливості монументального живопису. Масштабування.	22	4	8	10		IPC/5
Разом за змістовим модулем 1.	73	12	16	40	5	
Змістовий модуль 2. Робота в матеріалі.						
Тема 1. Закономірності створення цілісного, закінченого живописного зображення, вираженого у правильній монументальній формі (стилізованого, локалізованого, декоратизованого, досконало лінійно сформованого, узагальненого у об'ємах та кольорі). Виконання картонів.	48	4	24	20		IPC/10
Тема 2. Монументальна композиція. Художній образ.	59	4	30	20	5	IPC/20
Разом за змістовим модулем 2	107	8	54	40	5	IPC/40
Види підсумкових робіт						Бал
Модуль 1. Модульна контрольна робота 1						МКР 30
Модуль 2. Модульна контрольна робота 2						30
Інше (вказати)						
Всього годин/балів	150	20	70	80	10	100

*Форма контролю: IPC – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, МКР – модульна контрольна робота.

6. Завдання для самостійного опрацювання. Самостійна та творча робота студентів має на меті засвоєння умінь та навиків в роботі з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення набутих знань та творчого пошуку, сприяє краще організувати свій навчальний та творчий час, працювати з літературою та з сучасною інформаційною технологією, дисциплінує розум, творче мислення, відпрацьовує вміння формувати свої творчі думки, сприяє краще засвоїти навиків та майстерність у живописі. Надає можливість отримувати найновішу інформацію в образотворчому мистецтві.

№		Кількість
---	--	-----------

з/п	Назва теми	годин
Модуль 1. Змістовий модуль 1. Монументальний живопис як вид образотворчого мистецтва..		
1.	Тема 1. Історія розвитку, основні критерії та особливості монументального живопису.	10
2.	Тема 2. Символіка у монументальному живописі. Тематичні знаки-символи у монументальних композиціях. Історичний художній образ.	20
3.	Тема 3. Композиційні, тематичні, технологічні особливості монументального живопису. Маштабування.	10
	Разом за змістовим модулем 1.	40
Змістовий модуль 2. Робота в матеріалі.		
4.	Тема 1. Закономірності створення цілісного, закінченого живописного зображення, вираженого у правильній монументальній формі (стилізованого, локалізованого, декоративізованого, досконало лінійно сформованого, узагальненого у об'ємах та кольорі). Виконання картонів.	20
5.	Тема 2. Монументальна композиція. Художній образ.	20
	Разом за змістовим модулем 2.	40
Всього годин		80

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента (*щодо відвідування занять,*)

Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу.

Виконання практичних завдань повинно бути повністю самостійним. Очікується, що студенти будуть дотримуватись етичних норм та не допускати обману та плагіату. Обман та плагіат включають подання робіт, які не є особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування. За наявності плагіату – робота оцінюється на 50% нижче, за повторне використання плагіату – студент не допускається до сесії; за несвоєчасне виконання поставленого завдання оцінка знижується на 10%. Виконання картонів, проектів, ескізів для закріплення знань, умінь і навичок є обов'язковим. Додаткова кількість якісно виконаних ескізів, картонів під час самостійної роботи впливає на оцінювання на користь студента. Всі опрацьовані теми поточного і підсумкового контролю, а також самостійна робота оприлюднюються на перегляд та оцінюються.

Політика щодо дедлайнів(крайній термін) та перескладання. Здача екзамена проводиться в терміни визначені деканатом. Студенти які не з'явилися на здачу екзамена, з поважних причин, дозволяється перездача в другий термін встановлений деканатом. Крайній термін - дозволяється деканатом тільки в присутності комісії з трьох чоловік включаючи викладача який вів заняття.

Політика академічної доброчесності.

Студенту необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально) не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць, та ін., необхідно вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до **2022 ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки** За умови підтвердження, що зміст майстер-класів (семінарів, курсів тощо) відповідає темам курсу, сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

V. Підсумковий контроль

Формою семестрового контролю з дисципліни «Монументальний живопис» є екзамен. Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни є сумою балів за виконання практичних завдань, самостійну роботу та підсумковий контроль (МКР). Впродовж семестру студент за виконання завдань поточного контролю і самостійної роботи отримує – 40 балів. Підсумковий контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт. Модульні контрольні роботи - це творчі практичні роботи за темами змістових модулів, за кожною з яких студент може отримати максимально 60 балів. Термін здачі модульних контрольних робіт оприлюднюється на початку семестру. До здачі підсумкової модульної контрольної роботи допускаються студенти, які здали усі поточні завдання даного змістового модуля.

У випадку не задовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, перездати якусь тему, додатково виконати картон, або роботу в іншій техніці з дотриманням технологічної карти відповідно до теми, яка вивчається). В іншому випадку студент здає екзамен (практична робота) і бали за модульні контрольні роботи анулюються. На іспит виносяться основні практичні питання, типові та комплексні завдання, відповідно тем змістових модулів.

Приклад завдання для практичної роботи в разі перескладання іспиту: Створення цілісного, закінченого живописного зображення, вираженого у правильній монументальній формі (тематика довільна).

При оцінюванні враховується розуміння принципів створення композиції, вміння грамотно використовувати конструктивні, колористичні та техніко-технологічні особливості, володіння технікою. Максимальна оцінка – 60 балів.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 40 бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
36-40	<p><i>“Відмінно”</i> – заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці. Студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання зображення, самостійно аналізує та komponує зображення в картоні, досконало розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, охайно та у відведений час виконує завдання.</p>
30-35	<p><i>“Дуже добре”</i> – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення. Студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання (технологічні карти), аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші, добре розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, охайно та у відведений час виконує завдання. Практичні роботи відповідають обраній темі, з незначними технічними недоліками.</p>
25-29	<p><i>“добре”</i> – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення. Студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується технологічних прийомів виконання завдання під керівництвом викладача, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача, допускає помилки в конструктивному, колірному рішеннях, але розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон),</p>

	добре орієнтується в колірній палітрі, допускаючи не значних помилок, виконує завдання у відведений час.
24-15	«задовільно» - заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання. Студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується техніко-технологічної послідовності виконання завдання, не вдало компонує зображення в аркуші, недостатньо орієнтується в колірній палітрі та допускається значних помилок у проектній діяльності, роботі над картонами, не охайно, зі значним запізненням виконує завдання.
14-10-	«достатньо» - заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання. Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, не завжди вірно розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки, орієнтується в колірній палітрі опосередковано, допускається значних помилок у техніко-технологічній послідовності виконання завдання, невчасно виконує завдання.
0-9	«Не задовільно» - заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання. Студент взагалі не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується конструктивної та техніко-технологічної послідовності виконання завдання. Відсутні елементарні поняття технології виконання завдання.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 60 бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
54-60	«Відмінно» – творча робота технічно бездоганна, включає творчий підхід у композиційному і тональному трактуванні.
45-53	«Дуже добре» - творча робота відповідає обраній темі, технічна, з незначними недоліками.
35-44	«Добре» – Творча робота відповідає обраній темі, технічна, з недоліками.
25-34	«Задовільно» – заслуговує творча робота, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання виконавця, але відповідає обраній темі та виконана не охайно із значною кількістю помилок.
20-24	«Достатньо» - у роботі упущена суттєва сторона питання, необхідна допомога викладача, неточне розуміння змісту і значення термінів і понять, недостатнє використання їх у відповіді. Творча робота виконана

	на недостатньому художньому рівні. Технічно недосконала.
1-19	<p><i>«Незадовільно» з можливістю повторного складання.</i></p> <p>Відсутнє розуміння тематики, невміння охарактеризувати суттєві сторони розв'язання завдання, студент не може пояснити приклади наведені викладачем. Практична частина не виконана.</p> <p>Відсутні елементарні поняття технології виконання .</p>

VII. Рекомендована література

1. Берлач О. П. “Малярські техніки, методи і прийоми в станковому живописі”. Методичні рекомендації для студентів спеціальності 6.020200 “Образотворче мистецтво”. Луцьк, 2011. 68 с.
2. Берлач О. П. Засоби зображення предметів в перспективі: методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи з курсу «Перспектива в образотворчому мистецтві». Луцьк, 2017. 12с.
3. Берлач О. П. Графічні техніки в образотворчому мистецтві : навчальний посібник. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2022. 103 с.
4. Берлач О. П. Малярські осередки на Волині періоду ренесансу в контексті розвитку мистецької спадщини України. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв . Мистецтвознавство. Архитектура. 2011. № 5. С. 91-94.
5. Берлач О. П. Рисунок з основами перспективи. Методичні рекомендації для студентів 1 курсу спеціальності «образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» . Луцьк: Волинська обласна друкарня. 2022. 11 с.
6. Берлач О., Вахрамєєва Г. Рисунок і живопис в умовах плернерної практики. Методичні рекомендації для здобувачів першого бакалаврського рівня художньо-педагогічних спеціальностей. Луцьк: Волинська обласна друкарня. 2022. 28 с.
7. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технологія», 2005. 198 с.
8. Гаврилаш І. С. Муралі та графіті в сучасній Україні: особливості та відмінності. Культура України. ХДАК, 2018. Т. 62.
9. Жовква О. І. Сучасні технології у церковному монументальному живописі. Містобудування та територіальне планування. К. 2010. Т. 36. С. 161.
10. Йоханнес И. Искусство цвета. "PNB Print", Латвия., 2015.
11. Єгорова В. Настінний розпис як різновид декоративно-прикладного мистецтва. Вісник ПДАБА. 2018. Т. 11 (27 січня). С. 58-59.
12. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Київ : «Вища школа», 2002.
13. Литовченко Н. Віхи історії України у сучасному монументальному живописі . Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. К.: Національна академія мистецтв України, 2015. Т. 7. С. 16-20.
14. Лесик-Бондарук О., О.Берлач О. П. До питання аналізу діяльності народних зодчих та малярів Волині. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, 2020, № 2 (263-264). 37-46.

15. Музика О.Я. Матеріали і техніка олійного живопису : Навч. посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
16. Марчак В. Про малярство: Навчальний посібник. Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.
17. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків: ХДАДМ, 2003. 256 с.
18. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. Львів: Світ, 2005. Ч. 3. 268 с.
19. Нікітенко Н. Мозаїки Софії Київської. Київ : Горобець, 2016. С. 7-8.
20. Паньків Г. С. Взаємозв'язки станкового та монументального в образотворчому мистецтві: теоретичний аспект. Молодий вчений. Ізмаїл: Ізмаїльський державний гуманітарний університет, 2018. Т. 4 (2). С. 447-451.
21. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ : Грані-Т, 2009. 192 с.
22. Прищенко С. Кольорознавство : навч. Посібник / за ред. Проф. Є.А. Антоновича. Київ: Альтерпрес, 2010. 76 с.
23. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
24. Художники України. Живопис, графіка, скульптура, декоративно-прикладне мистецтво. Творчо-біографічний довідник. Випуск 2. 2001.